

**Оценяване на съответствието на строителните продукти
за пътна сигнализация спрямо европейски технически
спецификации**

Лектор: ст. н. с. д-р инж. Румен Гуглев - НИСИ

Обхватът на задължителната сертифициране „Оценяване на съответствието“ по смисъла на ЗТИП е всяка дейност, която определя пряко или непряко дали съответни изисквания са удовлетворени.

„Сертификат“ е документ за оценка, удостоверяващ съответствието на продукт или услуга с определени технически правила, издаден от независима трета страна спрямо производителя и купувача.

„Сертификация“ или „сертифициране“ е дейност, която е идентична с оценяване на съответствието.

Различават се следните видове сертифициране:

- продуктово сертифициране;
- сертифициране на системи за управление на качеството и на производствения контрол, на безопасните условия на труд и опазване на околната среда;
- сертифициране на персонала.

По отношение изискванията към производителите сертификацията има задължителен или доброволен характер в зависимост от обхвата ѝ.

Продуктовото сертифициране по правило е в обхвата на задължителната сертификация.

Сертификацията на системи за управление на качеството и на персонала е в обхвата на доброволната сертификация.

Сертификацията се определя с нормативни актове и надзора за изпълнението ѝ се осъществява от специализирани органи на изпълнителната власт. За нашата страна органите за надзор са Дирекция „Надзор на пазара“ към ДА „Метрология и технически надзор и ДНСК към МРРБ.

Обхватът на задължителната сертификация на продуктите, използвани в строителството се определя от ЗТИП и ЗУТ и е свързан с удовлетворяване на съществените изисквания към строежите, описани в чл.169, ал.1 от ЗУТ:

- Механично съпротивление, устойчивост и дълготрайност на строителните конструкции и земната основа;
- Безопасност при пожар;
- Хигиена, опазване на здравето и живота на хората;
- Безопасна експлоатация;
- Защита от шум
- Енергийна ефективност;
- Осигуряване на достъпна среда на хора с увреждания

Точният списък на продуктите и процедурите за оценка на съответствието им се нормират с Наредбата за съществените изисквания към строежите и оценка на съответствието на строителните продукти (НСИСОССП). Наредбата е в сила от 2001г., като последното ѝ изменение е от 15.01.2010г.

Наредбата е аналог на европейската директива CPD 89/106 на ЕС.

Очаква се Европейската строителна директива (CPD) от средата на 2011г. да се утвърди като европейски регламент (CPR), с което тя ще се прилага от всички страни членки на съюза без да е необходимо допълнително национално нормиране. С приемане на регламента за строителните продукти Наредбата ще претърпи поредното изменение и в нея ще остане оценката на съответствието само спрямо български технически спецификации.

Техническите изисквания към оценяваните строителни продукти, нивата и класовете на експлоатационните им характеристики, които произтичат от съществените изисквания към строежите се определят с технически спецификации, предвидени от ЗТИП и/или с нормативни актове, издадени въз основа на чл.169, ал.4 от ЗУТ.

По смисъла на ЗТИП техническите спецификации могат да бъдат:

- стандарт;
- и
- техническо одобрение.

Стандартите, съгласно ЗНС могат да бъдат:

- български – БДС – издава се от БИС;
- европейски EN – издава се от CEN
- международни (ISO, IEC, ITU)
- чуждестранно национални (ГОСТ, DIN, ACI,BS)

Техническо одобрение е документ, който се дефинира от ЗТИП, като удостоверение за положителна оценка на годността за употреба на конкретен строителен продукт по предназначението му, свързано с удовлетворяване на съществените изисквания към строежа, в който се влагат.

Техническите одобрения могат да бъдат:

- европейски ETA – издава се от нотифицирани лица пред ЕОТА;
- български БТО – издава се от нотифицирани лица пред МРРБ.

Европейските и международни стандарти се въвеждат в страната само като български стандарти по ред определен от ЗНС, като с въвеждането им се отменят противоречащите им български стандарти.

Европейски технически спецификации са европейските стандарти EN и европейските технически одобрения ЕТА. При това европейските стандарти могат да бъдат хармонизирани и нехармонизирани. Хармонизираните EN са приети от CEN в изпълнение на мандат на Европейската комисия, чийто номер и връзка с директивата са публикувани в официалния вестник на Европейския съюз. Всеки хармонизиран стандарт съдържа ZA - приложение, в което се посочват съществените характеристики на продукта, който се оценява, системата по значимост на продукта и методите, по които се оценяват съществените характеристики. EN, които не са хармонизирани, не съдържат такова приложение, официално са издадени, но все още не са приети от CEN като хармонизирани.

ЕТА - по презумпция е хармонизирана техническа спецификация, тъй като издаването му е свързано с приемането му от всички членове на съюза.

Важно!

Прилагането на българските стандарти е доброволно. Задължителното прилагане на всеки конкретен стандарт се регламентира с национален нормативен акт или европейски регламент. При задължителното прилагане на БДС, който въвежда европейски или друг международен стандарт, последния трябва да е преведен на български език. Изискването за български превод на EN не винаги се спазва от БИС и изпълнителната власт, която издава нормативния акт, с който прилагането на съответния стандарт е задължително

За да се използват строителните продукти при проектиране и изграждане на строежите, производителите им са задължени с европейска директива (CPD 89/106) или регламент (CPR) и национални нормативни актове (ЗТИП и НСИСОССП) да ги пускат на пазара за влагане в строежи на територията на Европейския съюз само, след като е оценено съответствието на техническите им характеристики, свързани с удовлетворяване на съществените изисквания към строежите.

За резултатите от оценяването им се издава документ за оценка, който може да бъде:

- сертификат на продукта;
- сертификат на производствения контрол на продукта и
- протокол за първоначално изпитване на типа на продукта.

Видът на документа за оценка се определя от Директива на ЕС за строителните продукти CPD 89/106 и с национален нормативен акт (ЗТИП и НСИСОССП) в зависимост от степента на значимост на продукта при удовлетворяване на съществените изисквания към строежите.

За продукти, които са оценени спрямо хармонизираните европейски технически спецификации (хармонизирани европейски стандарти, европейско техническо одобрение) се издават ЕС - сертификати (EC-certificate) и се маркират със CE-марка.

Знакът за съответствие не е знак за качество и означава, че продуктът е оценен по отношение на техническите характеристики, които са свързани с удовлетворяване на съществените изисквания към строежите и оценката е извършена по процедура и с използване на методи, които са общоприети в Европейския съюз и са записани в хармонизираната техническа спецификация.

Важно!

Конкретните стойности на оценяваните характеристики се декларират от производителя и се нормират с национални приложения към хармонизираните европейски технически спецификации и/или с национални нормативни актове.

При оценка на съответствието на строителни продукти спрямо български технически спецификации не се допуска поставяне на СЕ-марката, като знак за съответствие. В този случай може да се използва друга маркировка като знак за съответствие, различна от СЕ-марката. До януари 2007г. се използваше Со – маркировката, но тя е отменена и не трябва да се използва.

Оцененото съответствие на строителния продукт спрямо изискванията на избраната от производителя техническа спецификация се удостоверява с:

- документ за оценка (сертификат и/или протокол от първоначално изпитване типа на продукта) и
- декларация за съответствие от производителя, издадена от самия производител или от негов упълномощен представител, при спазване на изискванията на ЗТИП и НСИСОССП.

За продуктите, които са оценени спрямо хармонизирани европейски технически спецификации, ЛОС издава ЕС – сертификат, а производителят им издава ЕО – декларация за оценено съответствие (EC-Declaration of conformity).

Продуктите, свързани с пътната сигнализация и пътната безопасност, включени в обхвата на строителната директива (НСИСОССП) са следните:

- Бои за пътна маркировка и маркировъчни ленти;
- Стъклени перли, добавки срещу поднасяне и смеси от тях;
- Светлоотразяващи кабари;
- Стълбове за осветление;
- Системи за ограничаване движението на пътните превозни средства или пешеходците – предпазни огради, парапети, буфери и др. подобни;
- Бариери и шумозащитни екрани;
- Екрани срещу заслепяване;
- Комплекти за защита срещу падащи скални материали.

Системи за оценяване на съответствието и технически спецификации, спрямо които се оценява съответствието са посочени в таблична форма:

По Система 1

Наименование на продукта	Техническа спецификация за оценка
Бои за пътна маркировка	БДС EN 1871 и БДС EN 1436+A1:2009г. Стандартите не са хармонизирани
Стъклени перли, добавки срещу поднасяне и смеси от тях	БДС EN 1423:2004г.
Светлоотразяващи кабъри	БДС EN 1462:2001+A1:2004г.
Стълбове за осветление	БДС EN 40:2003г.+A1:2006г.
Системи за ограничаване движението на пътните превозни средства	БДС EN 1317, части 1 5:2004 2007г.

По Система 3

Наименование на продукта	Техническа спецификация за оценка
Барieri и шумозащитни екрани	БДС EN 14388:2005г., 2007г. БДС EN 1436+A1:2009г. Стандартите не са хармонизирани
Екрани срещу заслепяване	БДС EN 12676:2006+A1 2006
Комплекти за защита срущу падащи скални материали	-

Пример за оценяване на съответствието на продукти:

По Система 1

Продукт: Ограничителни системи за пътища и в частност стоманени предпазни огради за автомобилен път.

Системата за оценяване и задълженията към производителя и лицето за оценяване на съответствието са дефинирани в БДС EN1317 – част 5, табл. ZA 3.

Задължения на производителя:

- Да изгради и поддържа функционираща система за производствен контрол за оценявания продукт, с която да се осигури постигането на заявените от него и оценени от ЛОС технически характеристики на продукта;

- Да провежда планови изпитвания на взети проби от производството, за текущ контрол на техническите характеристики на произвеждания продукт, свързани с удовлетворяване на съществените изисквания към продукта.

Задължения на ЛОС:

- Да проведе необходимите изпитвания, включени в обхвата на първоначалното изпитване на типа на продукта;

- Да проведе първоначален одит (инспекция) на прилаганата от производителя система за производствен контрол при непосредствено наблюдение на производствения процес;

- Да осъществи постоянен (перманентен) контрол на производството и на системата за производствен контрол на производителя за периода на валидност на издадения сертификат;

- Да оцени дълготрайността на произвеждания продукт при заявените от производителя експлоатационни условия – най-често се оценява дебелината на защитните покрития;

- Да изготви необходимите протоколи с резултатите от проведените изпитвания, доклади от одитите и издаване на съответните сертификати.

Съществените характеристики, които се оценяват чрез изпитване в обхвата на първоначалното изпитване на типа на продукта (ИТТ) са:

- степен на задържане – таблица 2 и 5 от БДС EN1317-2;
 - степен на сила на удар – таблица 3 от БДС EN 1317-2.
 - деформация, изразена като зона на действие – таблица 4 БДС EN1317-2.
- Всички тези критерии се определят чрез изпитване „crash test”.

Важно!

В строителната практика в страната често се поставя въпроса за използване на резултатите от „crash test”. на даден производител от друг производител, с който са установени търговски взаимоотношения помежду им.

Условията за използването им (споделянето им от друг производител) е нормирано с чл.19, ал.4 на НСИСОССП.

Производителят, който възнамерява да използва резултатите от първоначалното изпитване на типа на продукта (ИТТ) , трябва да изпълни следните условия:

1. производството му трябва да е съобразено с техническите условия и изисквания, на които отговаря производството на производителя, собственик на протокола от ИТТ;
2. да спазва договорените технически и търговски изисквания за използване на резултатите, получени от ИТТ;
3. да притежава писмено разрешение от собственика на протокола с резултатите от ИТТ;
4. да използва същата комбинация от съставни елементи и компоненти, с които са проведени изпитанията с обхват на ИТТ;
5. да носи отговорност за съответствието на произвежданата от него продукция с образците, върху които е проведен ИТТ;
6. да осигурява и предоставя писмени доказателства на ЛОС и надзорните органи за изпълнение на поставените условия, предписани в Наредбата.

За спазването на описаните по-горе изисквания се изисква санкция от трета независима страна като ЛОС.

По Система 3

Продукт: Шумозащитни екрани

Оценяват се спрямо изискванията на БДС EN 14388-2005 2007г. „Съоръжения за намаляване шума от пътния трафик”.

Задължения на производителя:

- Да изгради и поддържа функционираща система за производствен контрол за оценявания продукт, с която да се осигури постигането на заявените от него и оценени от ЛОС технически характеристики на продукта;

- Да провежда планови изпитвания на взети проби от производството, за текущ контрол на техническите характеристики на произвеждания продукт, свързани с удовлетворяване на съществените изисквания към продукта.

Задължения на ЛОС:

- Да проведе необходимите изпитвания, включени в обхвата на първоначалното изпитване на типа на продукта (ITT);

- Да изготви и издаде протокол от първоначално изпитване на типа на продукта (Record of ITT).

Характеристиките, свързани с удовлетворяване на съществените изисквания към продукта за различните съоръжения за намаляване нивата на шум са показани в таблица 1 от стандарта, а методите за изпитване за оценката им са посочени в таблица 2.

Изискванията/характеристиките, които се оценяват, съгласно мандата на ЕЕС са посочени в таблица ZA1 от приложението ZA на стандарта.

Приложения, илюстриращи процеса на оценяване на съответствието

БЪЛГАРСКА БРАНШОВА АСОЦИАЦИЯ
ПЪТНА БЕЗОПАСНОСТ

Благодаря за вниманието!

